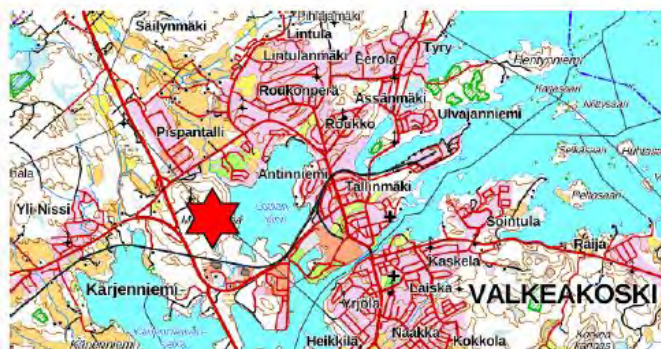

LIITE 7: Luonto- ja liito-oravaselvitys

LIITO-ORAVA- JA LUONTOSELVITYS
Mahlianmaa, Valkeakoski
2024

Luontoselvitys M. Ranta
Hautaantie 291
38120 Sastamala
p. 050-5651584
miraranta@hotmail.fi

TYÖN TAUSTAA

Selvityksen kohteena oleva Mahlianmaan alue sijaitsee Valkeakosken kaupungin ydinkeskustasta luoteen suuntaan, Pispantallin teollisuusalueen eteläpuolella. Kooltaan Mahlianmaa on noin 100 hehtaaria.

Alueelle tehtiin liito-oravaselvitys ja kasvillisuuteen pohjautuva luontoselvitys maankäytön suunnittelua varten tausta-aineistoksi maastokaudella 2024. Maastokäynnit liito-oravien osalta tehtiin 16.4. ja 10.5, kasvillisuuden osalta 28.7. ja 14.8. Sekä maastokäynneistä että raportoinnista vastasi Maaria Ranta/Luontoselvitys M.Ranta. Työn tilaajana oli Valkeakosken kaupungin maankäyttöpalvelut.

Alueen liito-oravia on selvitetty aiemmin vuonna 2002 (Jaakko Pöyry Infra) ja 2003 (Ahola & Alanko), 2017 (Ahola & Alanko). Tämän lisäksi muita luontoarvoja on selvitetty vuonna 2002 (Jaakko Pöyry Infra) ja 2008 (FCG Planeko).

ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvityksen kohteena oleva alue rajautuu lännessä Tampereentiehen ja Niementiehen, pohjoisessa Lempääläntiehen ja etelässä rautatiehen. Idässä aluetta rajaa Lotilanjärvi.

Alue on kokonaan rakentamaton metsämaata, josta suurin osa on tavanomaisessa metsätaloustaloudessa olevaa, mutta ranta-alueiden läheisyydessä hyvin luonnontilaisiakin alueita löytyy.

Alueen korkein kohta nousee noin 135 metriä merenpinnan yläpuolelle ja siellä on linkkimasto rakenteineen. Mastolle menee tie, mutta muuten alueella on vain metsätalouteen liittyviä tieuria ja vanhoja kärrypolkuja.

Alueella harrastetaan myös motocrossia, jonka ajouria risteilee Raksanmäen ympäristössä. Rantaa pitkin taas kulkee suosittu ulkoilupolku Juusonrannasta Holmiin ja keskustan suuntaan.

Kuva 1. Rantaa myötäilevä ulkoilupolku. Kuva otettu Juusonrannan puoleisesta päästä selvitysalueen pohjoislaidalta.

Alueen kasvillisuustyytit vaihtelevat Raksanmäen ylimpien osien pienialaisesta kuivahkosta kangasmetsästä reheviin rantalehtoihin ja kosteisiin lehtoihin. Alueella on tuoretta mustikkatyyppin kangasmetsää, lehtomaista kangasmetsää ja lehtoa lähes yhtä paljon

Ulkoilupolun varrella olevia metsiä leimaa myös kulttuurivaikutus; ne ovat osittain vanhoille Saviniemen tilan pelloille kasvaneita, reheviä ja lehtomaisia kuusi- ja koivumetsiä (kansikuva).

Aluetta halkoo myös kaakko-luodesuunnassa voimalinja mikä tekee maisemaan oman leimansa.

Kuvat 2. ja 3. Alueen kasvillisuuden monimuotoisuuden ääripäät: kuivahkoa kangasmetsää Raksanmäen laelta ja kosteata runsasravinteista lehtoa ja kosteikkokasvillisuutta junaradan suuntaan laskevan ojan varrelta.

Edellisten selvitysten jälkeen alueella on tehty jonkin verran harvennushakkuita alueen keskiosissa mutta mainituissa selvityksissä arvokkaiksi kohteiksi luokitellut alueet ovat säilyneet ennallaan. Luontoarvoiltaan arvokkaimmat, luonnontilaisimmat ja monimuotoisimmat yhtenäiset alueet sijaitsevat Lotilanjärven ranta-alueilla. Myös liito-oravahavainnot ovat aiemmin painottuneet näille alueille, mutta tänä keväänä osa aiemmista reviereistä oli tyhjillään.

SELVITYSKOHTTEEN ARVOTTAMISESSA KÄYTETTÄVÄT PERUSTEET

Selvitysalueen erityistä huomiota vaativien alueiden/kohteiden luokittelussa (liitekartta 2) on käytetty ”Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018” -julkaisun Ympäristöministeriön linjauksen mukaista uutta suositeltavaa LuTu-arviointia ja arvottamista oheisella asteikolla ja perusteilla.

Näiden arvoluokkien ulkopuolelle jää kaikki niin sanottu tavanomainen luonto kuten tavanomaiset talousmetsäkäytössä olevat metsät ja ojitetut suoalueet ja muuttumat.

Arvoluokka 1: Aina huomioitavat kohteet. Luokan kriteerinä on lainsäädännön antama turva kohteelle.

- Luonnonsuojelualueet
- Natura 2000-alueet
- Suojeluun varatut alueet
- LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät
- LSL:n tiukasti suojeltujen luontotyyppien esiintymät
- Vesilain suojellut luontotyypit
- Luontodirektiivin liitteen IV a lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat
- Luontodirektiivin liitteen IV b kasvilajien esiintymispaikat
- LSL:n erityisesti suojeltavien lajien rajatut esiintymispaikat
- Luontodirektiivin liitteen II lajien sekä lintudirektiivin liitteen I lajien ja niitä vastaavien muuttolintujen rajatut esiintymispaikat
- LSL 73 § suurten petolintujen toistuvasti käytössä ja selvästi nähtävissä olevat pesäpuut
- Luontodirektiivin liitteen IV a lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit
- LSL 95 §:n luonnonmuistomerkit

Arvoluokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

- Valtakunnallisesti arvokkaat luontokohteet
- Ekologisen verkoston kannalta erittäin arvokkaat kohteet
- Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet
- Uhanalaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät
- Uhanalaisten lajien merkittävät esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien merkittävät esiintymät
- Lintudirektiivin liitteen I lajeilla ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet
- LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajaamattomat esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen II lajien rajaamattomat, merkittävät esiintymispaikat
- Lepakoille tärkeät saalistusalueet

Arvoluokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

- Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet
- Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet
- Paikallisesti arvokkaat luontokohteet
- Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet
- Luontodirektiivin liitteen II lajien muut esiintymispaikat

Arvoluokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

- Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
- Silmälläpidettävien luontotyyppien ja lajien esiintymät
- Alueellisesti uhanalaisten luontotyyppien ja lajien esiintymät
- Kohteet, joilla esiintyy yksittäisiä huomionarvoisia, pienipiirteisiä luonnonarvoja
- Muut monimuotoisuutta tukevat kohteet

KASVILLISUUSSELVITYS

Kasvillisuuskuvioiden numerointi vastaa liitekartassa 1 käytettyä numerointia.

1. Kuivahko kangasmetsä

Alueen maastollisesti korkeimmat kohdat Raksanmäen päällä, linkkimaston ympäristössä, ovat kuivahkoa puolukkatyyppin kangasmetsää. Pääpuulajina kasvaa mäntyä, sekapuuna harvakseltaan kuusta tai koivua ja pensaana katajaa. Kenttäkerroksen näkyvimmit lajit ovat puolukka ja kanerva. Niiden seurana myös kangasmaitikkaa, mustikkaa, metsätähteä ja oravan marjaa. Puusto on vielä nuorehkoa iältään.

Kuva 4. Kangasmetsää Raksanmäen päältä.

2. Tuore kangasmetsä

Raksanmäen laelta laskeuduttaessa seuraava kasvillisuustyyppi on mustikkatyyppin tuore kangasmetsä. Kuviolle mahtuu monen ikäistä metsää ja pääpuulajina vaihtelee mänty ja kuusi. Lännen suuntaan rinteessä on männikköä harvennushakattu jokin aika sitten. Varsinkin itä-eteläsuuntaan mentäessä sekapuuna kasvaa myös haapaa paikoitellen runsaasti mikä osaltaan selittää liito-oravan mieltymystä alueeseen.

Pensaana kasvaa pihlajaa ja vadelmaa, paikoin taikinamarjaa ja korpipaatsamaa. Kenttäkerroksessa mustikan lisäksi puolukkaa, lillukkaa, oravanmarjaa, metsätähteä, sananjalkaa, metsäalvejuurta, kieloa, kangasmaitikkaa, kevätpiippoa ja metsälauhaa sekä -kastikkaa.

Kuva 5. Tuoreen kankaan tiheää nuorta kuusikkoa Raksanmäen itärinteestä. Kuvassa myös motocross-ura.

3. Lehtomainen kangasmetsä

Alueen lehtomaiset kangasmetsät ovat reheviä käenkaali-mustikkatyyppin metsiä ja on vaikea vetää tarkkaa rajaa maastossa siihen missä lehtomainen kangas päättyy ja varsinainen lehto alkaa. Lehtolaikkuja esiintyy kangasmetsien painanteissakin ja esimerkiksi lehmus on alueella varsin yleinen sekä pensaana ja että puuna myös varsinaisten lehtojen ulkopuolella.

Juusonrannan suuntaan laskevassa rinteessä lehtomaisen kangasmetsän pääpuulajina kasvaa varttunut kuusi, ja kasvupaikan hyvistä olosuhteista johtuen puuston koko on järeää.

Lehtomaisissa metsissä sekapuuna kuusen kanssa kasvaa raitaa, rauduskoivua ja haapaa. Pensaana pihlajaa, vadelmaa, taikinamarjaa ja korpipaatsamaa. Kenttäkerroksessa mustikan ohella mm. metsäimarre, rohtotädyke, ahomansikka, lillukka, metsäkastikka, kiolo, sananjalka, kevätpiippo ja käenkaali.

Kuva 6. Järeätä lehtomaista kuusimetsää Juusonrannan suuntaan laskevasta rinteestä. Alueella myös uusia tuulikaatoja ja hyönteistuhhoa.

4. Tuoreet lehdot

Alueella tavattava lehtokasvillisuus keskittyy Lotilanjärven rantaa myötäilevään vyöhykkeeseen joka alueen eteläosassa ulottuu myös kohti alueen keskiosia. Ravinteisuudeltaan lehdot vaihtelevat keskiravinteisesta käenkaali-oravanmarjatyypin lehdosta runsasravinteiseen sinivuokko-käenkaalityypin ja imikkä-lehto-orvokkityypin lehtoihin, jotka molemmat ovat ns. vuokkovyöhykkeelle tyypillisiä lehtoja.

Rantalehdoissakin on suurta vaihtelevuutta puulajisuhteissa ja aluskasvillisuuden runsaudessa. Paikoilla, joissa kasvaa kuusta ja koivua tai haapaa ne ovat tyypillisesti hyvin järeitä kooltaan ja varttuneita tai vanhoja iältään. Ranta-alueet ovat myös lähes luonnontilaisia ja lahopuutakin on sen myötä runsaanlaisesti tavanomaiseen metsään verrattuna.

Pensaana kasvaa tuomea, taikinamarjaa, pihlajaa, lehtokuusamaa, koiranheittä, näsiää, musta- ja punaherukkaa sekä lehtipuiden taimia.

Kenttäkerroksen kasvillisuus on monilajista; metsäalvejuuri, ahomansikka, sinivuokko, lehtoimikkä, kivikkoalvejuuri, käenkaali, kevätlinnunherne, mustakonnenmarja, tesma, lehto-orvokki, sudenmarja, kielo, kurjenpolvi, kyläkellukka, vuohenputki, haisukurjenpolvi ja koiranputki. Kosteimmilla ranta-alueilla saniaisia ja mm. mesiangervoa ja rönsyleinikkiä kasvaa runsaampana.

Kuva 7. ja 8.

Rantalehtoa. Kosteammilla ja lehtipuuvaltaisemmillä ranta-alueilla tuomi kasvaa tiheänä pöheikkönä ja rannat ovat vaikeakulkuisempia.

5. Kulttuurivaikuttiset lehdot

Alueella on aiemmin ollut pientila peltoineen (Saviniemi) ja tilan entiset pellot kasvavat nyt valoisina kuusi- ja koivumetsiköinä joiden aluskasvillisuus vaihtelee koivikon runsaasta suuruoholehdon tyyppisestä kasvillisuudesta kuusikon vähälajisempaan sinivuokon, rönsyleinikin ja runsaana vesovan pihlajan ja vadelman leimaamaan kasvillisuuteen. Koivikossa kasvaa runsaana mm. mesiangervoa, hiirenporrasta, kylä- ja ojakellukkaa, vadelmaa, metsäkurjenpolvea, huopaohdaketta, karhunputkea, leskenlehteä ja rönsyleinikkiä.

Kuusikossa Holmin alueella on runsaasti tuulikaatoja ja ilmeisesti hyönteistuhoa ja valoisuuden lisääntyttä pihlaja, selja ja vadelma ovat runsastuneet.

Kuvat 9. ja 10. Vanhalla pellolla kasvavaa valoisaa koivikkoa kasvukauden alussa ja lopussa.

6. Kosteat lehdot

Alueen etelälaidalla, kohti rautatietä laskevan ojan varrella on kosteata keski- ja runsasravinteista lehtoa. Kuvio on paikoitellen hyvinkin märkää ja vaikeakulkuista. Puusto on kuusta, harmaaleppää ja tervaleppää kasvavaa, pensaana puna- ja mustaherukkaa, tuomea, seljaa, korpipaatsamaa ja vadelmaa.

Kenttäkerroksessa kasvaa mesiangervoa, hiirenporrasta, viitakastikkaa, rohtovirmajuurta, nokkosta, alvejuurta, karhunputkea, isoalvejuurta, syyläjuurta, rönsyleinikkiä, luhtatähtimöä ja punakoisoa.

Kosteimmilla kohdilla kasvaa rantakukkaa, rentukkaa ja korpikaislaa sekä vehkaa.

Kuva 11. Kosteaa lehdon kasvillisuutta aivan junaradan tuntumasta. Kuvassa näkyy mm. herukoita, hiirenporrasta, pajuja ja mesiangervoa.

Kuvion reuna-alueilla kasvillisuus on keskiravinteisen saniaislehdon tyyppistä, hiirenporrasta ja alvejuuria kasvaa runsaana.

Alueelta on kaadettu muutamia puita ja oja on ihmisen kaivama, joten kohde ei ole luonnontilainen. Kyseessä on todennäköisesti alun perin ollut ojitettu lehtokorpi.

Kuva 12. Alkuperältään ilmeisesti lehtokorpea ollut alue on muuttunut kosteaksi lehdoksi ja ruohoturvekankaaksi.

7. Rantaluhta ja rantakasvillisuus

Alueen rannat ovat kasvillisuudeltaan melko karuja, selkeitä ilmaversois- ja rantakasvillisuusvyöhykkeitä ei ole nähtävissä. Siellä täällä rannalla kasvaa isosorsimoa, rantakukkaa, kurjenpolvea, viilto- ja pullosaraa sekä kurjenmiekkää.

Holminrannalla on pienialainen avoluhta, jossa kasvaa muutaman pajun ohella viitakastikkaa, vehkaa, ranta-alpia, viiltosaraa, rentukkaa, luhtatähtimöä, kurjenmiekkää, kapealehtiosmankäämiä, myrkkyykeisoa, mesiangervoa ja kurjenjalkaa. Kohde liittyy edempänä rannassa olevaan luhtaan, joka on edellisissä selvityksissä mainittu mahdollisena Metsälain erityisen tärkeänä elinympäristönä mutta joka jää nyt osittain aluerajauksen ulkopuolelle.

Kuva 13. Luhtakasvillisuutta alueen kaakkoiskulmalta.

SUOJELLUT KOHTEET (liitekartta 3)

Tiedossa oli aiempien selvitysten perusteella, että ranta-alueella on useita **luonnonsuojelulain mukaisesti rauhoitettuja kynäjalavia**, jotka on suurimmaksi osaksi myös merkitty maastossa merkkipaaluin ja rauhoitusmerkein. Kaikki löydetty jalavat on listattu oheiseen taulukkoon ja numerointi vastaa liitekartan numerointia. Paikannuksessa käytetty Garmin Etrex GPS-laitetta jossa tarkkuus maastopäivänä oli 3 metriä.

Kynäjalavien koko vaihteli kookkaista monirunkoisista yksilöistä pieniin pensasmaisiin yksilöihin.